

II

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

EUROPSKA KOMISIJA

COVID-19

Smjernice za mjere upravljanja granicama radi zaštite zdravlja i dostupnosti robe i osnovnih usluga

(2020/C 86 I/01)

Kriza uzrokovana koronavirusom stavila je u prvi plan kako zaštititi zdravlje stanovništva i istovremeno izbjeći poremećaje u slobodnom kretanju osoba i isporuci robe i osnovnih usluga u Europi. Provedba Unijinih politika o postupcima kontrole osoba i robe trebala bi se voditi načelom solidarnosti među državama članicama.

Da bi se spriječila nestašica i izbjeglo pogoršavanje socijalnih i gospodarskih teškoća već prisutnih u svim europskim zemljama, od ključne je važnosti održati funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Države članice stoga ne bi trebale poduzimati mjere kojima bi ugrozile cjelovitost jedinstvenog tržišta robe, a osobito lanaca opskrbe, niti bi trebale pribjeći nepoštenoj praksi.

Države članice moraju uvijek dopuštati ulazak vlastitih građana i rezidenata te olakšavati tranzit drugih europskih građana i rezidenata koji se vraćaju kući.

Za mjere koje se odnose na upravljanje granicama ključna je koordinacija na razini EU-a.

U ovim su smjernicama utvrđena načela za integrirani pristup djelotvornom upravljanju granicama radi zaštite zdravlja uz očuvanje cjelovitosti jedinstvenog tržišta.

I. Kretanje robe i usluga

1. Sektor prometa i mobilnosti od ključne je važnosti za gospodarski kontinuitet. Mjere je neophodno poduzimati zajednički i koordinirano. Hitnim službama trebalo bi dati prioritet u prometu (npr. u obliku „zelenih traka”).
2. Mjere kontrole ne bi smjele ugrožavati kontinuitet gospodarske aktivnosti, nego bi trebale štititi funkcioniranje lanaca opskrbe. Neometani prijevoz robe od ključne je važnosti za stalnu dostupnost robe, a posebno osnovnih potrepština kao što su hrana, što uključuje stoku, te najvažnija medicinska i zaštitna oprema i zalihe. Općenito, takve mjere ne bi smjele uzrokovati teže poremećaje u lancima opskrbe, osnovnim uslugama od općeg interesa, nacionalnim gospodarstvima i gospodarstvu EU-a u cjelini.
3. Putovanja iz profesionalnih razloga, u svrhu kretanja robe i usluga, trebala bi biti dopuštena. U tom je kontekstu pomaganje sigurnog kretanja radnika u sektoru prometa, što obuhvaća vozače kamiona, strojovođe, pilote i članove posade zrakoplova, preko unutarnjih i vanjskih granica ključno za primjereno kretanje robe i ključnog osoblja.

4. Ako države članice zbog javnog zdravlja ograničavaju prijevoz robe i putnika, to bi trebale učiniti samo ako su ta ograničenja:
  - a. transparentna, tj. ako postoje u javnim izjavama/dokumentima;
  - b. obrazložena, tj. države članice trebaju navesti razloge i vezu s covidom-19. Obrazloženja moraju biti utemeljena na znanosti i preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC);
  - c. proporcionalna, tj. ograničenja nisu veća nego što je nužno;
  - d. relevantna i primjerena za oblik prijevoza, tj. ograničenja svakog oblika prijevoza moraju mu biti prilagođena; i
  - e. nediskriminirajuća.
5. Komisiju i sve ostale države članice trebalo bi pravodobno, a u svakom slučaju prije provedbe, obavijestiti o svakom planiranom ograničenju koje se odnosi na promet, ne dovodeći u pitanje posebne propise koji se primjenjuju na hitne mjere u sektoru zrakoplovstva.

II. Isporuka robe

6. Države članice trebale bi zadržati slobodno kretanje robe. Prvenstveno bi trebale jamčiti lanac opskrbe osnovnim proizvodima kao što su lijekovi, medicinska oprema, osnovni i pokvarljivi prehrambeni proizvodi i stoka. Bez obrazloženja ne bi trebalo uvoditi nikakva ograničenja na kretanje robe na jedinstvenom tržištu, a posebno ne na (među ostalim) osnovnu i kvarljivu robu povezanu sa zdravljem, prvenstveno hranu. Države članice trebale bi odrediti prioritetne trake za prijevoz tereta (npr. u obliku „zelenih traka”) i razmotriti ukidanje postojećih zabrana koje vrijede tijekom vikenda.
7. Ne bi trebalo uvoditi dodatne certifikacije za robu koja zakonito cirkulira na jedinstvenom tržištu EU-a. Treba istaknuti da prema Europskoj agenciji za sigurnost hrane nema dokaza da je hrana izvor ili način prijenosa covid-19 ⁽¹⁾.
8. Radnici u sektoru prometa, a posebno oni koji isporučuju osnovnu robu, trebali bi smjeti prelaziti granice prema potrebi. Njihova se sigurnost ni na koji način ne bi smjela ugroziti.
9. Države članice trebale bi osigurati stalnu opskrbu radi ispunjavanja društvenih potreba, izbjegavanja paničnog kupovanja i sprečavanja opasnih gužvi u trgovinama. U tu je svrhu potrebno proaktivno sudjelovanje cijelog lanca opskrbe.
10. U nekim bi prometnim čvorovima (npr. luke, zračne luke, logistička središta) trebalo prema potrebi poboljšati kapacitete.

III. Mjere povezane sa zdravstvom

11. Trebaju se poduzeti odgovarajuće mjere za osobe za koje je utvrđeno da su zbog covid-19 rizik za javno zdravlje. Te bi osobe trebale imati pristup odgovarajućoj zdravstvenoj skrbi, uzimajući u obzir prioritete različitih profila slučajeva u nacionalnim zdravstvenim sustavima.

⁽¹⁾ <https://efsa.europa.eu/en/news/coronavirus-no-evidence-food-source-or-transmission-route>

12. Sljedeći se koraci, pripremljeni na temelju najboljih primjera iz prakse tijela nadležnih za zdravstvo u državama članicama, preporučuju na vanjskim granicama, prema potrebi:
- uspostavljanje mjera primarnog ^(?) i sekundarnog ^(?) pregleda pri ulasku radi procjene putnika koji dolaze iz pogođenih područja ili zemalja s obzirom na prisutnost simptoma i/ili izloženost covidu-19; ispunjavanje javnozdravstvenog obrasca za lociranje putnika u zrakoplovu, na trajektu, u vlaku ili u autobusu u dolasku kad je riječ o izravnoj ili neizravnoj prometnoj vezi s pogođenim područjima ili zemljama; ispunjavanje pomorske zdravstvene izjave za sve pristigle brodove uz navođenje svih luka u kojima je brod pristao;
  - postavljanje informativnih materijala (letci, transparenti, plakati, slajdovi na informativnim zaslonima itd.) za putnike koji dolaze iz pogođenijih područja ili koji putuju u takva područja;
  - uspostavljanje mjera pregleda pri izlasku radi procjene putnika koji odlaze iz pogođenih zemalja s obzirom na prisutnost simptoma i/ili izloženost covidu-19. Putnicima za koje se utvrdi da su bili izloženi covidu-19 ili da su zaraženi covidom-19 ne smije se dopustiti da putuju;
  - izoliranje potencijalnih slučajeva i slanje potvrđenih slučajeva u ustanove za zdravstvenu skrb. Tijela s obje strane granice trebala bi se dogovoriti o odgovarajućem načinu postupanja s ljudima za koje se smatra da predstavljaju rizik za javno zdravlje, npr. provođenje dodatnih ispitivanja i pregleda, stavljanje u izolaciju ili karantenu i pružanje zdravstvene zaštite – u zemlji dolaska ili, prema dogovoru, u zemlji odlaska.
13. U nastavku su opisana načela dobre prakse za djelotvornost tih provjera:
- uspostavljanje standardnog operativnog postupka i osiguravanje dostatnog i primjereno obučenog osoblja;
  - osiguravanje zaštitne opreme za zdravstveno i nezdravstveno osoblje; i
  - ažurno informiranje zdravstvenog i drugog relevantnog osoblja na točkama ulaska, kao što su zaštitari, policija, carina, nadzor države luke, lučke piloti i održavanje čistoće.

Većinu tih mjera trebaju neposredno ili posredno (mjere se trebaju provoditi pod njihovim nadzorom) provoditi tijela nadležna za zdravstvo. U provedbi je od ključne važnosti podrška koju pružaju granična tijela, koja, među ostalim, dijele informacije putnicima i odmah upućuju potencijalne slučajeve relevantnim zdravstvenim službama.

IV. Vanjske granice

14. Sve osobe, i državljani EU-a i državljani trećih zemalja, koje prelaze vanjsku granicu radi ulaska na schengensko područje moraju se sustavno pregledati na graničnim prijelazima. Granične kontrole mogu uključivati zdravstvene preglede iz odjeljka III.
15. Države članice mogu odbiti ulazak državljanima trećih zemalja koji su nerezidenti ako pokazuju relevantne simptome ili ako su bili znatno izloženi riziku od zaraze pa se smatraju prijetnjom javnom zdravlju.
16. Ako se smatra da je alternativa zabrani ulaska djelotvornija, npr. izolacija ili karantena, može se primijeniti takva mjera.
17. Svaka odluka o zabrani ulaska mora biti proporcionalna i nediskriminirajuća. Mjera se smatra proporcionalnom ako se provede nakon savjetovanja s tijelima nadležnima za zdravstvo i ako je zaključeno da je prikladna i nužna za postizanje cilja zaštite javnog zdravlja.

^(?) Primarni pregled sastoji se od prve procjene koju provodi osoblje koje ne mora nužno imati medicinsku izobrazbu. Ta procjena obuhvaća vizualno promatranje putnika da bi se uočili znakovi zarazne bolesti, mjerenje temperature putnika i putnikovo ispunjavanje upitnika s pitanjima o prisutnosti simptoma i/ili izloženosti uzročniku infekcije.

^(?) Sekundarni pregled trebalo bi provoditi osoblje s medicinskom izobrazbom. Taj pregled obuhvaća detaljan razgovor s putnikom, ciljani medicinski i laboratorijski pregled i drugo mjerenje temperature.

V. Unutarnje granice

18. Države članice mogu ponovno uvesti privremene granične kontrole na unutarnjim granicama ako je to opravdano radi zaštite javnog poretka ili unutarnje sigurnosti. U posebno kritičnoj situaciji država članica može zaključiti da je potrebno ponovno uvesti granične kontrole zbog opasnosti od neke zarazne bolesti. Države članice dužne su prijaviti ponovno uvođenje graničnih kontrola u skladu sa Zakonikom o schengenskim granicama.
  19. Takve kontrole trebale bi se primjenjivati proporcionalno i uz poštovanje zdravlja pojedinaca koji su predmet tih kontrola. Osobama koje su nedvojbeno bolesne ne bi se smjelo zabraniti ulazak, već bi se trebale poduzeti odgovarajuće mjere iz točke 11.
  20. Zdravstveno pregledavanje svih osoba koje ulaze na državno područje države članice ne iziskuje formalno uvođenje granične kontrole na unutarnjim granicama.
  21. Građanima EU-a mora se jamčiti poštovanje zaštitnih mjera utvrđenih u Direktivi o slobodnom kretanju. Konkretno, države članice ne smiju praviti razliku između vlastitih državljana i rezidentnih državljana EU-a. Država članica ne smije uskratiti ulazak građanima EU-a ili državljanima trećih zemalja rezidentnima na njezinu državnom području te mora olakšavati tranzit drugih građana EU-a i rezidenata koji se vraćaju kući. Međutim, države članice mogu poduzeti odgovarajuće mjere, kao što je nalaganje osobama koje ulaze na njihovo državno područje u povratku iz područja pogođenog covidom-19 da budu u samoizolaciji ili da poduzmu nešto slično, pod uvjetom da isto nalažu vlastitim državljanima.
  22. Ako se uvedu na unutarnjim granicama, granične kontrole trebaju biti organizirane tako da ne bude velikih okupljanja (npr. stvaranje redova) jer to povećava opasnost od širenja virusa.
  23. Države članice trebale bi dopustiti i olakšavati prelaske pograničnih radnika, prvenstveno (među ostalim) onih koji rade u zdravstvenom i prehrambenom sektoru i pružanju drugih osnovnih usluga (npr. skrb za djecu, skrb za starije osobe, kritično osoblje za komunalne usluge) kako bi se osigurao kontinuitet njihove profesionalne djelatnosti.
  24. Države članice trebale bi se koordinirati kako bi se zdravstveni pregled provodio samo s jedne strane granice da se izbjegnu preklapanja i skрати čekanje.
  25. Države članice, posebno susjedne, trebale bi blisko surađivati i koordinirati svoje aktivnosti na razini EU-a kako bi osigurale djelotvornost i proporcionalnost poduzetih mjera.
-